

בשכועה משום מיגו, ליתא שכל שצריך שכועה אין תורת עדות עליו והכי מוכח התם כפ' האיש מקדש, ומ"מ שמעינן משמעתיך שהגזול ביתו של חברו ושכרה לאחר שאע"פ שהשוכר פרעו לגזול דין הגזול עם השוכר ומציא שכרו ממנו כיון שדר בחצרו, והיינו דאמרין כפ' כיצד הרגל (כ"א א') השוכר בית מאובן נמצא הבית לשמעון מעלה שכר לשמעון ואפי' בשכר פרעו לראובן הוא דמשלם (שכח) [שכר] לשמעון כדמוכחא שמעתיך.

מ"ל לא עסיקין כגון דנקטי אגר ביתא בידיהו ואמרי למאן ניתביה. וא"ת א"כ היאך עלתה לו חזקה והלא לא אכל פירות כלל, י"ל דפירות הבתים היינו תשמישין וכיון דבשליחותיה דלוקח דרו ביה כמאן דדאיר ביה איהו דמי, וכיון שכן מסתברא דלא בעיא דלידור בה האי לוקח אפילו חד יומא, דאע"ג דהיכא שמכרה לאחר בעינן דדר ביה לוקח ראשון חד יומא כדאיתא לקמן התם הוא משום דשני לא משום שליחותו של ראשון דר שם אלא מחמת עצמו וכיון שכן בעי דתהוי הקרקע בחזקתו של ראשון חד יומא, אבל הכא כיון דמחמת שליחותו דרין בו הרי הוא כאלו הוא עצמו דר שם.

וכי קאמרין דנקטי אגר ביתא בידיהו פירושו כגון [שלא] פרעוהו עדיין, ואיכא מ"ד שאפי' פרעוהו כבר אם זה הלוקח מחזיר עכשו אותו שכר בידים כדי לסלק נגיעתם שפיר דאמי, והביא רביה מדרתניא (מ"ג א') שכר מרע שאמר תנו מנה לבני עירי אין דנין כדריני אותה העיר ואין מביאין רביה מאנשי אותה העיר, ואקשינן עלה לקמן בפירקין ולסתלק בתרי מיניהו ולדיניהו ואוקימנא בספר תורה דלשמיעה עכיד כלומר וא"א להסתלק ממנו, ותנן נמי השותפין מעדיין זה לזה ואוקימנא לה לקמן בגמ' באומר דין ודברים אין לי על שדה זו, אלמא כל נגיעת עדות שמחמת ממון כשנסתלק העד מאותו ממון חזר לכשרותו והא נמי דכותה היא, והרשב"א ז"ל חולק בדבר וכתב דלא דאמי דהתם הוא דליכא למיחש למילתא כלל אבל הכא שקודם סלוקו היה השוכר מתירא שמא יסדיר שכרו ועכשו שזה מחזיר שכרו בידו מצילו לגמרי מן ההפסד איכא למיחש דמתוך שהוא מתבייש מזה שעושה עמו לפנים משורת הדין יעיד לו, וראיה לדבר מדאמרין כפ' האיש מקדש גבי הן הן עדין הן הן שלוחיו והשתא דתקון רבנן שכועת היסט משתבע מלוה דלא שקיל ומשתבעי שלוחים דיהבי ופרע ליה לזה למלוה ואמאי לא פטר להו לזה משכועתם כרי שיהיו ראויים להעיד לו ולא נפסוד, אלא ודאי היינו טעמא משום דחיישין דילמא מחמת פטורם הם מעדיין לו וכמקבלים שכר על עדותן הן, ודכותה נמי גבי מכיר שהוא בת חמורו לקמן (מ"ה א') דהוה מצי לאוקומה בפוטרו מן האחריות והוה רויחא טפי ודחיק ואוקמה [במכיר] שהיא בת חמורו.

אמר מר זוטרא אי טעין ואמר ניתו סהדי וליסהדו דדר ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענה. פ"י דאדאב"י סמך דאמר דסמכין אעדות שבכי דכל שהעידו דדר בה תלת שנין מסתמא הרי הוא כאלו העיד כבור דדר בה ביממא ובליליא, ואתא מר זוטרא למימר דנהי דמסתמא אמרין הכי אי טעין מערער ואמר ליתו סהדי ולסהדי בפירוש ובעדות גמור דדר ביה תלת שנין ביממא ובליליא דאנא ידענא שיצא משם טענתיה טענה כיון שטוען כן בבריא, אבל מספיקא לא וכך הם דברי רש"י ז"ל, וכן דעת הרב ר' יצחק בר מרדכי וכן דעת הרב רבינו יונה.

ע"כ. ומודה רב הונא בחנוותא דמחזוא דליממא עבדין בליליא לא עבדין. פ"י דבתלת שני בלחוד סגיא משום יממי, ואע"ג דאפי' מאן דפליג עליה דרב הונא שייך בהן הודאה דנהי דלא בעי רצופות מ"מ שיעורא דתלת שני בעי, כיון דעליה דרב הונא קיימין קאמר ומודה רב הונא, וכן דעת הרמב"ם ז"ל כפ"י מה' טוען ונטען דבתלת שני בלחוד סגי משום יממי.

אבל כתיבו עיטרא קלא אית ליה. וא"ת דהא אמרין כפ' המפקיד גבי אין מורידין קרוב לנכסי קטן דלא שנא עבוד עיטרא ולא שנא לא עבוד עיטרא לא מחתינן דאלמא עיטרא לית ליה קלא, י"ל דלגבי יתמי חיישין דילמא משתכח קלא.

בשכונא גואי הו"א. רבינו שמואל גריס כהאי עובדא מאי בעית כהאי ביתא ופ"י בשכונא גואי הואי בחדרים הפנימיים הייתי דר וכיון שהייתי עובר דרך עליך לא עלתה לך חזקה, ולא מחזור דודאי כיון שהיה דר בפני עצמו מהניא ליה חזקה אלא שיש לפנימי דרך עליו דאי לא תימא הכי מוכר קרקע ושייר דרך לעצמו לוקח כמה יקנה, ועוד

מחזורת.

דף כ"ט ע"א. תדע דכתיב ונתתם בכלי חרס. פ"י ומאי דכתיב בכלי חרס ודאי משום עצה טובה היא, אבל מלמען יעמדו ימים רבים לא מוכחין דלאו לעצה טובה אתמר אלא לדינא אצטרין אליבא דר' אלעזר דמחא גמר כפ' המביא תניין (כ"ב א') דבעינן שטר שאינו יכול להזדיין.

אלא אמר רבא עד תלת שנין מזדהר איניש בשטריה טפי לא מזדהר. כלומר פ"י לא משום המשך הזמן בלבד הוא דא"כ ניר אמאי לא הוי חזקה אלא ה"ק טפי מתלת שנין כיון שהוא רואה שאוכל פירותיהן בשופי בטוח הוא מערער ותו לא מזדהר בשטריה, אבל כל זמן שלא אכלן מזדהר ואפי' לזמן מרובה.

אמר רב הונא שלש שנים שאמרו והוא שאכלן רצופות. פ"י לאפוקי מפוזרות שאע"פ שהוכירה ולא אכלה אדם בנתיים לא הויא חזקה, אבל לא למעוטי שהיו ברשות אדם כינתיים דכה"ג פשיטא, והיינו דאמרין אמר רב חמא ומודה רב הונא באתרא דמוכרי באגי כלומר ששנת ההוכרה אינה מפסקת, דליכא למימר דמודה שחעלה לו קאמר דא"כ היכי שייך למימר ומודה רב הונא דהא רצופות נינהו ואין ההודאה ממין הטענה, ועוד דהא אמרין לקמן דלכ"ע ניר לא הוי חזקה, אלא על כרחיך דכתיבנא, ואקשינן פשיטא כלומר דאי לא תימא הכי דבמפוזרות סגי באתרא דמוכרי באגי כמה יקנה.

תנן חזקת הבתים והא דביממא ידעי בליליא לא ידעי. פ"י וקשיא לרב הונא דבעי רצופות, וא"ת ולדידן דסגי לן במפוזרות מי ניחא הא מימ' ג' שנים שלמות בעינן וחלת שני דמתני' אינן אלא שנה וחצי דיממי, לאו קשיא היא דבשלמא לדידן איכא למימר דכי קתני שלש שנים שיעור שלש שנים קאמר דהיינו שית דהוה תלת דיממי ולדידן במפוזרות סגי, אבל לרב הונא קשיא כיון דבליליא לא ידעי על כרחיך מפוזרות נינהו.

מאן מסהדי אכתי שבכי מידע ידעי כיממא ובליליא. פ"י לאו למימרא דצייכי לאסהדי ממש דדר ביה תלת שנין כיממי ובליליא דבזמן שכיבה מאן ידע ומאן מסהדי אלא דמסהדי דלא הרגישו דנפק ואפיק מאני תשמישיתיה מהתם דסתמא דמילתא אם איתא דנפק מרגישין הוי בדבר, ומצינו עדות כיוצא בזה דאמרין לקמן (מ"ד ב') בשמעתיך דמכר לו פרה מכר לו טלית דאמרי ידענא ביה דלא ה"ל ארעא מעולם והרי אין מי שיכול להעיד כן אלא אי"כ לא זזה ידם מתוך ידו מעולם ואי אפשר, אלא ההיא דהתם כגון שהם שכיניו ומכיריו ואמרי לא ידענו שהיה לו קרקע מעולם שאלו היה לו אנו היינו יודעין.

רבא אמר כגון דאתו בתרי ואמרי אנן אגירנא מיניה. פ"י רבא לאו לאיפלוגי אדאב"י אתא אלא לארוחא למילתא דמשכחת לה נמי ככי האי גונא, הילכך כאב"י נמי קייל דבעדות שבכי סגי, וכתב הראב"ד ז"ל דכי אמרין כגון דאתו כי תרי ואמרי אנן אגירנא מיניה כו' דוקא בששכרו בשטר דכיון דשכרו בשטר קלא אית ליה וכדאמרין לקמן (מ"א ב') שלשה לקוחות מצטרפין וכולן בשטר, ואמרין נמי בסמוך הימ' דלא כתיבא עיטרא אבל כתיבו עיטרא קלא אית ליה אלמא דבלאו שטר ליכא קלא, ויש מי שחולק ואומר דשאני התם דשלשה לקוחות נינהו וכיון שכן כל היכא דליכא שטרא מצי אמר דהאי דלא מיחה משום דלא דר ביה כל חד וחד אלא חדא שתא אבל כאן ששוכרים אלו דרו שלש שנים אע"פ שלא שכרו בשטר היה לו למחות, ולזה הסכים הרשב"א ז"ל.

אמר ליה רב אשי לאמימר הני נוגעין בעדותן הן דאי לא אמרין להו הכו ליה אגר ביתא להאי. פ"י ואע"ג דאי הוי הכי עליה דלוקח הדרי ומפקי ליה לאגרא מיניה נוגעים בעדותן הן, דלא ניחא ליה לאיניש למיקם בדינא ודיינא, וא"ת אכתי מאי נגיעת עדות איכא להמניניהו מיגו דאי בעו אמרי מינך אגירנא ופרענא לך אגרא דדכותה דרבותא אמרין כפ' האיש מקדש גבי הן הם שלוחיו הן הן עדין דמהימני מיגו דאי בעו אמרי אהרריניה ניהלך, י"ל דלאו מיגו מעליא הוא דכיון דהאי מערער לא שייך כהאי ארעא ואידך קאי בה מיכספי למימר דמיניה אגרוה, א"נ י"ל דאה"נ דהוה מצי לתרוצי מתני' בכה"ג אלא דניחא ליה למימר דאפי' לבתר דתקון רבנן שכועת היסט משכחת לה דבכה"ג לית לן להימניניהו משום מיגו דאי אמרי דלהאי מערער יחבו אגרא שכועה בעו, וכ"ת להימניניהו במאי דאמרי השתא

ואמר שלש שנים אמרינן דעבידי אינשי דקרו לשני טובא תלת שני דכיון דתלת שני הוו עיקר חזקה מחזיק זה לא היה חושש להזכיר אלא מה שהיה עיקר לפי דעתו.

וה"ל דאכלה שבע אבל שית אין לך מחאה גדולה מזו. וא"ת וכו' הריא מחאה מאי הוי והא איכא תלת שני בתראי דאחזיק בה בלא מחאה ואמרינן לקמן (ל"ט ב') צריך למחות בסוף כל שלש ושלש, לאו קושיא היא דהתם דוקא בשלא מכרה המערער לאחר וכל כי האי גונא אע"פ שמחה מתחלה כיון שהחזיק זה לאחר מכאן שלש שנים בלא מחאה מצי אמר מכיון שהחזיקתי שלש שנים ולא מיחה בי סבור הייתי שחזר בו ממחאתו שהרי הוא בעצמו יודע שמכרה לי ולפיכך לא נזהרתי בשטרי, אבל הכא ליכא למימר הכי שהרי לוקח ראשון זה יודע הוא שלוקח שני על דעת שהיתה משל מוכר לקחה ממנו, וכיון שכן ה"ל למימר דהאי דלא מחי ביה לוקח שני לא מפני שמורה בשטר מכירה שלו אלא מפני שאינו חושש למחות בו כיון שאינו טוען שלקחה ממנו, הילכך אם איתא כדקאמר לעולם ה"ל לאיזדוורי בשטריה ומש"ה דוקא שבע אבל שית לא, ואיכא מ"ד דצריך להביא ראיה על חזקת שבע שנים כלומר על אותן ג' שנים שקודמין לשטרו של זה וכן דעת ר"ח ורש"ם ז"ל, ואיכא מ"ד דתלת שני בתראי סגי דנאמן לומר החזקתי שבע מיגו דאי בעי אמר מינך זבנתה לאחר שלקחת אותה כיון דאית ליה סהדי דתלת שני בתראי, ולפי זה כי אמרינן בגמ' אבל שית אין לך מחאה גדולה מזו דוקא בדאיכא סהדי דמסהדי אכולהו שית שני דתו לא מצי אמר מינך זבנתה דהא איכא סהדי דמסהדי שקודם שלקחה ירד זה לתוכה אבל אי ליכא סהדי אלא תלת שני בתראי נאמן משום מיגו כדכתיבנא, אבל הרשב"א ז"ל הסכים לדברי ר"ח ז"ל ודברי רבינו שמואל ז"ל דהכא ליכא מיגו לפי שלוקח שני זה לא הוה מצי אמר מינך זבנתה שלא היה יודע במקחו של ראשון ואלו היה אומר כן היה נפסד עם ראובן שמכרה לו.

דף ל"א ע"א. אמר ליה אביי מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן. וא"ת היכי הוי מה לי לשקר במקום עדים דהא ודאי הני סהדי לא הוו מסהדי שמתו אבותיו של מערער מתוכה ושלא היתה מעולם מאכותיו של מחזיק, דאי הכי היכי אמרינן בסוגיין דקמא אהך עובדא ומודו נהרדעי היכא דאמר ליה של אבותי שלקחנה מאכותיך דטוען וחוזר וטוען וכי חוזר וטוען מאי מהני הא מכחשי ליה סהדי, אלא ודאי נשהעידו עדים סתם דשל אבותי של מערער היתה עסקינן וכיון שכן נטעון ליה במה לי לשקר דקושטא קאמר דאבותי לקחנה מאכהתיה מערער, י"ל דהיינו טעמא דרבא דאי הוה ליה האי מה לי לשקר במקום עדים ממש ודאי דאפי' רבא מודה דלא אמרינן אלא דס"ל כי האי טעמא דכתיבנא, ואביי אהדר ליה דאפ"ה מיגו במקום עדים הוה דכיון דהאי מערער דאמר של אבותי ולא של אבותיך קאמר דאם לא כן לא היה לערער מסתמא אמרינן שאף מחזיק זה שהשיבו בדבריו עצמן דעתו היה בפירוש דבריו כדעתו של מערער לומר של אבותי ולא של אבותיך והא איתכחש ולית לן לסמוכי במאי דאיתכחש במה לי לשקר דמה לי לשקר במקום עדים, וכ"ת נטעון ליה דאבותי לקחנה מאכותיו של מערער דכל כה"ג לא מכחשי ליה סהדי, לאו מילתא היא דכיון שאנו מפרשים דבריו דשל אבותי ולא של אבותיך קאמר הרי הודה שלא מכרה אבותיו של זה מערער מעולם שאין אדם מוכר דבר שאינו שלו והודאת בעל דין כמאה עדים דמי זהו דעתי בפירוש זה.

והילכתא טוען וחוזר וטוען. כלומר כל היכא שאינו מכחיש דבריו הראשונים לגמרי וכדמוכחא סוגיין, מיהו דקדק הרב'ן מיגש ז"ל דכי אמרינן דמכחיש דבריו אינו טוען וחוזר וטוען כגון שכאז עדים בנתים, הא לא באו עדים טוען וחוזר וטוען ומשנה דבריו מפטור לפטור כגון שאמר מתחלה לא לויתי ואח"כ טוען לויתי ופרעתי דנאמן, וכן נמי באומר תחלה של אבותי ולא של אבותיך ולאחר מכאן הוא אומר שלקחנה מאכותיך דכל היכא דלא אתו סהדי בנתים מצי למטען ולאפוכי טענתיה, ודאי ק"ל לה מדאמרינן נמי הדר אמר לי דאכתהך היא דאלמא דכאתו סהדי מעיקרא ואסהדי דאכתהך דהאי ודאי אמר אין [ל]אכתהך היא עסקינן, הא אלולא אתו סהדי ליכא ספיקא דטוען וחוזר וטוען ואפי' מכחיש דבריו [ו] הראשונים, וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ"ז מהלכות טוען ונטען.

אמר ליה רבא והא עדות מוכחשת היא. כלומר כיון דאיתכחש ליכא למיסמך עליהו כלל, ואיכא למידק דהא רבא הוא דאמר בפ' זה

דבכולהו נוסחי גרסינן מאי בעית בהאי ארעא, וכן מה שפירש הרי"ף ז"ל בהלכותיו דה"ק ליה היאך אתה אומר שאני מכרתה לך והרי בארץ מרחקים הייתי באותה שעה שאתה טוען שלקחת ממני ולא יכולתי למכרה ואמר ליה רב נחמן ז"ל כרוך שהיה עמך במדינה באותו יום כדי שתהא אכילתך מועלת זהו פירושו ז"ל, לא מחזור דהא [תנן] היה בגליל והחזיק ביהודה כיהודה והחזיק בגליל לא עלתה לו חזקה הא יהודה ויהודה עלתה לו חזקה ואע"פ שהתחיל להחזיק שלא בפני הבעלים שיכול לוקח לטעון ולומר אני הלכתי לשם או אתה באה לכאן או אני או אתה עשינו שליח, אלא הפירוש הנכון דה"ק ליה אנא בשכונני גואי הוא, כלומר במקום רחוק הייתי ולא יכולתי למחות וא"ל רב נחמן ז"ל כרוך אכילתך כלומר הבא עדים שזה היה במקום הראוי למחות ולא מיחה כדי שתועיל לך אכילתך, דרכ נחמן מדמי הא מילתא לחזקה גופא וכשם שעל המחזיק לברר חזקתו כך יש לו לברר שהיה חברו במקום ראוי למחות דכל כי האי גונא גוף של חזקה היא, ואמר ליה רבא דינא הכי המוציא מחברו עליו הראיה, כלומר דכיון שזה הביא עדים שאכלה שלש שנים הקרקע בחזקתו ועל המערער להביא ראיה שלא היה במקום הראוי למחות כשם שעליו להביא ראיה שמיחה, ואיכא מ"ד דארץ תימן קרי שכונני גואי כדכתיב וחדרי תימן וארץ צפון קרי שכונני בראי וכדאמרינן לעיל (כ"ה ב') שרוח צפונית אינה מסובכת ועל הדרך שפירשנו.

ולענין הלכה ק"ל בהנך תרי עובדי כרכ נחמן דרבא ההיא שעתא תלמיד יושב לפני רבו הוה מדקאמרינן א"ל רבא דינא הכי ולא אמרינן רבא אמר המע"ה.

דף ל' ע"א. והא אית לי סהדי דכל שתא ושתא הוה איתת תלתין יומין בשוקא. מיהא שמעינן שאינו צריך שיהא המערער כל שלש שנים במקום הראוי למחות אלא כיון שהוא בסוף שלש במקום הראוי למחות ולא מיחה [עלתה לו חזקה, ומיהו אם בתחלת שלש היה במקום הראוי למחות ולא מיחה] והלך לו במקום שאינו ראוי למחות בכי הא ודאי לא עלתה לו חזקה, דאע"פ שהלך ולא מיחה איפשר שרעתו היה לשוב בתוך הזמן ולמחות ולא נזדמן לו, הילכך לא עלתה לו חזקה.

מאי בעית בהאי ארעא מפלניא זבנתה דאמר לי דזבנה מינך. בהאי עובדא משמע שלא היו למערער עידי אבות מדאמר ליה ואת מי לא מודית דארעא דירי היא אלמא צריך היה להודאתו, וכי אמרינן ואת לא מודית לי הודאה גמורה קאמרינן שהמחזיק היה יודע מעצמו בבירור דארעא דירי הות ומש"ה קאמר ליה כיון דאת גופך ידעת דירידי הות ואינך יודע שמי שמכרה לך לקחה ממני אלא מפיו ה"ל ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי, אבל ליכא למימר שהמחזיק לא היה יודע כלום בדבר אלא מפיו של מוכר דככי האי גונא ודאי אין מוציאין אותו מידו שהרי לוקח ראשון נאמן היה לומר שזה זו שלו היתה ומכרה לי דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואף זה הכא מכחו כי אמר הכי מהימן, ואע"פ שהראב"ד ז"ל כתב דלא אמרי' הפה שאסר הוא הפה שהתיר אלא בדבר שהאוסרו אוסרו מידעתו ומתירו מידעתו לא נדאו דבריו, וכתב רבינו שמואל ז"ל דאפי' היכא דדר ביה קמא חד יומא כל היכא דלא אכלה האי מחזיק תלת שני מפיקין לה מיניה, וטעמא דמילתא דככה"ג נמי אלו היתה ביד מי שמכרה לו לא היה זוכה בה אלא מחמת גמ' דהכחשה דאי בעי אמר לא היתה שלך ובהא הא קא מודה זה והודאתו כמאה עדים, אבל הרמב"ם ז"ל כתב דאפי' כי האי גונא טוענין ללוקח כל מאי דמצי טעין מי שמכרה לו, דאי לא תימא הכי מי שהפקיד אצל ראובן כלי בפני עדים ומת ראובן והרי הכלי ביד יורשיו וליכא ראיה ואלו היה אביהן קיים היה נאמן לומר לקחתיו ממנו כמגו דהכחשה דאי בעי אמר החזרתיו מי לא טענינן להו ליתמי מאי דמצי טעין אבותהו ואע"ג דאינהו מרור דתותי ידיוהו הוא ולא היה אביהן נאמן אלא במיגו דהכחשה, אלו דברי הרב'ן ז"ל ואף זו צריכה רבה.

ע"ב. דובינא לי מיניה הא ארבע שנין. וא"ת ונטעון ליה דבתר שלקחה האי דנקיט שטרא חזר ומכרה למוכר וחזר זה ולקחה ממנו דהא ק"ל טוענין ללוקח, י"ל דאי הוה ליה סהדי דדר ביה מוכר בתר הכי אפי' חד יומא אה"נ אבל הכא לאו ככי האי גונא עסקינן דאדרבה לוקח זה החזיק בה שב שנין וכדמסקנא דרובכא.

עבידי אינשי דקרו לשני טובא שני חזקה. וכתב הרשב"א ז"ל דלאו דוקא באומר מתחלה ואכלתיה שני חזקה סתם אלא אפי' פירש

עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה ומעידה, וכן נמי ק"ל כאירך דאנן אחתיניה ואנן מסלקינן ליה ולזילותא דבי דינא לא חיישינן דאע"ג דרבא פליג עליה תלמיד הוא לגבי רב נחמן, ועוד נ"ל דרבא דרבא דרבא לא בעי לאוקומה, ועוד דרבא נחמן עבד ביה עובדא. דף ל"ב ע"א. ונפק עליה קלא דבן גרשה וכן חלוצה הוא ואחתיניה ואתא חר ואמר דכהן הוא ואסיקניה ואתו בי תרי כו' ואתא עד אחד. וא"ת למה ליה לאוקומה בכי האי גונא לוקמה דאתו בי תרי ואמרי דכהן הוא וכן חלוצה הוא ואחתיניה ואתו בתרי בזה אחר זה ואמרי דכהן הוא, י"ל דאי מסקינן ליה לא מיקרי על פי עד אחד שהרי על פי שנים העלינוהו אבל כי אתא עד קמא ואחתיניה בתר הכי ואתי עד אחד ומסקינן ליה נראה כאלו העלינוהו על פי עד אחד הילכך לא הוה מצי לאוקומי למתני' אלא בכי האי גונא, ומיהו אמתני' גופא איכא למידק אמאי נסיב לה בכי האי גונא ולא נקיט לה בתרי והיינו פרכיה דרבא דבסמוך מתקיף לה רבא דאשוי אפי' בתרי נמי.

ע"ב. אמאי קא סמכת אהאי שטרא חספא בעלמא הוא. א"ת מ"ט דרב יוסף דהא כל מיגו אטענה דלאו קושטא מסמכינן ליה כדאמרינן מיגו דאי בעי אמר מין זכנתה ומהימן, אע"ג דלאו קושטא הוא כי טעין הכי מהימן, תירץ הרב ר' יהוסף הלוי ז"ל דטעמיה דרב יוסף משום דסבר מיגו לאפוקי ממונא לא אמרינן וסבר נמי דבארעא אע"פ שזה עומד בתוכה מיגו דידיה לאפוקי הוא כיון דאית ליה למערער חזקה דאבהתא ורבה סבר דאמרינן מיגו (לאפוקי) אפי' לאפוקי ממונא, ואיפסיקא הילכתא דמיגו לאפוקי ממונא לא אמרינן מיהו בארעא הילכתא כרבה דכיון דקימא בידיה לא אפוקי ממונא הוא אלא אוקומי ומביאים ראיה לדבר דמיגו לאפוקי ממונא לא אמרינן מרתנן שנים אוחזין בטלית זה אומר כולה שלי זה אומר חציה שלי זה ישבע שאין לו פחות מרביע וזה ישבע שאין לו כה פחות משלשה חלקים זה נוטל ג' חלקים זה נוטל רביע ואמאי להימניה להאי דאמר חציה שלי דקושטא קאמר מיגו דאי בעי אמר כולה שלי ושקיל חציה בשבועה אלא ש"מ דמיגו לאפוקי ממונא לא אמרינן, ואין זו ראיה מכרעת דהתם היינו טעמא לפי שאין אומרים מיגו אלא באותו דבר עצמו שהוא תובע או כופר אבל מדבר לדבר לא וכמו שכתבתי שם בריש ב"מ בס"ד, אבל ודאי מגו לאפוקי ממונא אמרינן* ויש לדחות דגובה בשטר או כתנאי כ"ד שאני, וראיה לדבר מדאמרינן ב'פ' האשה שנתארמלה (ט"ז א') דנאמנת לומר מוכת עץ אני וגובה מאתים משום מיגו, ואע"ג דר' יהושע פליג התם בההוא מיגו בעינן בגמ' התם מאי טעמיה, [ומפירש ביה טעמא אחרינא אלמא לכ"ע מיגו לאפוקי ממונא אמרינן, לפיכך פירש הרמב"ן ז"ל דהכא בשטר שאינו מקיים עסיקין נאמן שהיה מוצא עדים לקיימו ורבה סבר דנוקדין לו לקיימו כדי שיהא נאמן משום מיגו, ורב יוסף סבר דלעולם אין כ"ד נוקדין לקיים אלא שטר כשר אבל האי כיון דהוא גופיה אורי דמזויף הוא אין כ"ד נוקדין לקיימו כדי שיהא נאמן לאחר כן משום מיגו, ולפי שנסתפק לבעלי הגמ' דין זה אמרו שלא לעשות זה בו מעשה אלא היכא דקימא תיקום.

ההוא ערבא דא"ל ללוה הב לי מאה זוזי דפרעתייהו למלוה עילוך והא שטרא. כלומר הא שטרא שנתחייבת בו למלוה ושנכנסתי בו ערב, וכגון שכתב לו מלוה התקבלתי ממך מעות ונתן לו זכותו הא לאו הכי אע"פ ששטר חוב יוצא מתחת ידי ערב אינו גובה בו וכמלוה על פה דאמי שהלוה לא נשתעבד בשטר זה לערב אלא למלוה, וכן כתב הרשב"א ז"ל בשם רבו הרב רבינו יונה ז"ל.

דף ל"ג ע"א. אמור רבנן הכא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה. וא"ת דקשיא ליה מיניה ה"ל למימר דאמור רבנן אין נוקדין לנכסי יתומים קטנים ואפי' בשבועה נמי לא גבי, והני ודאי קטנים הוו מדאמר ליה אביי אהדרה ניהליהו וכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדיהו, י"ל דאיהו לא היה חושש על המתנת המעות אלא על השבועה, וא"ת ואכתי היכי איפטר ליה משבועה דהא אי תבעי ליה יתמי ואמר לקוחה היא בידי שבועה בעי דנהי דאין נשבעין על הקרקעות שבועה. דאורייתא שבועה דרבנן מיהא נשבעין וכן דעת הגאונים ז"ל וכן כתב הרא"ף ז"ל ב'פ' שבועת הדיינין, י"ל דשאני הכא

כורך וכפ' מרובה דעד זומם מכאן ולהבא הוא נפסל, ומפרשינן התם בלישנא קמא דטעמיה דרבא משום דעד זומם חדוש הוא כלומר דחדוש הוא כשפסלתו תורה ולפיכך אין לך בפסולו אלא משעת חדושו ואילך, וכיון דאמרינן דפסול עד זומם חדוש הוא היכי קס"ד למימר דרבא דאמר כרב חסדא דאמר דערות מוכחשת פסולה לשאר עדויות דהא אמרינן דפסול עד זומם חדוש הוא וכיון [שכן] דוקא בהזמה שחדשה בו תורה אבל כהכחשה שלא פסלתו אינו נפסל, וכ"ת דלמאי דקס"ד השתא סמכינן אההוא לישנא בתרא דהתם דאמרינן דטעמיה דרבא דאמר מכאן ולהבא הוא נפסל לאו משום חדושה אלא משום פסידא דלקוחות הילכך פסולו לאו חדוש הוא אלא מדינא ואפי' בהכחשה נמי אית לן למיפסליה, אכתי לא סגי דא"כ הנך סהדי דאסהידו מעיקרא דאבהתיה ואכלה שני חזקה אמאי מפסלי דהא בעידנא דאסהידו אכתי לא איתכחיש ורבה הא ס"ל דאינו נפסל אלא מכאן ולהבא, וכ"ת דכיון דלישנא בתרא משום פסידא דלקוחות הוא כל היכא דליכא פסידא דלקוחות כי הכא אפי' למפרע הוא נפסל, לאו מילתא היא דנהי דמשום פסידא דלקוחות תקון אפי' ודאי חכמים השוו מדותיהם אפי' היכא דליכא פסידא דלקוחות, דאי לא תימא הכי התם דאמרינן מאי איכא בין האי לישנא דאמר משום חדוש ובין האי לישנא דאמר משום פסידא דלקוחות לימא איכא ביניהו היכא דליכא פסידא דלקוחות, אלא ודאי לא מצי אמר הכי דחכמים השוו מדותיהן וכיון שכן קשיא, וי"ל דודאי למאי דקס"ד הכא מעיקרא דרבא אפי' בשאר עדויות אמר כלישנא קמא דהתם סבירא לן דטעמיה דרבא משום דעד זומם חדוש הוא, מיהו האי חדוש לאו משום פסולו של מוזם אלא משום הכשרו של מוזם דמדינא הוה לן למיפסל תרתייהו כדפסלינן להו הכא בהכחשה אלא דחדשה תורה והכשירה את המזים וכיון שכן ש"מ שנשתנה דין הזמה מהכחשה ואף את המוזם לא נפסול אלא משעת חדושה ואילך דכל ענין הזמה חדוש הוא ואין לך בו אלא משעת חדושו ואילך, אבל בהכחשה שלא חדשה תורה כלום אנו פוסלין את שתיהן ואפי' למפרע, ומיהו ה"מ למאי דקס"ד מעיקרא אבל למסקנא דאמרינן דרבא לא אמר אלא לאותה עדות, נקיטי' מלתא כפשטיה דחדוש עד זומם משום פסולו הוא ומש"ה בהכחשה שניהם כשרין אלא דהכא כיון שבאותה עדות עצמה הוכחש נפסל כה, וללישנא בתרא דהתם דאמרינן דמשום פסידא דלקוחות הוא אתי נמי שפיר דהכא מש"ה פסיל ליה רבא בהנך סהדותא אע"ג דאכתי לא אתכחש משום דלבסוף בהן סהדותא גופיה איתכחש.

וא"כ דמקשו בין לרבא בין לרבא נחמן ליהמניהו לכתראי מיגו דאי בעו פסלי לקמאי בגזלותא אי נמי דמומי להו, י"ל דעדים לא מהימני במיגו טפי ממאי דמהימני מחמת עצמן דבעדים לא שייך מיגו, ועוד דהיכי נימא כהו מיגו דילמא בטענה זו הושוו שניהם ולא ישור בטענה אחרת, והא דאמרינן ב'פ' האשה (כתובות י"ח ב') דבשאיין כתב ידן יוצא ממקום אחר נאמנים לומר אנוסים היינו מיגו דאי בעו אמרי אין זה כתב ידן, התם שאני דאפי' אי חד מיניהו אמר הכי מפסיל שטר הילכך בידא דכל חד מיניהו הוא למפסליה, וכן כתב רבי יצחק הזקן.

ע"ב. אמר רב נחמן [אנן] אחתיניה ואנן אסקינן ליה ולזילותא דבי דינא לא חיישינן. פירש רבינו שמואל ז"ל דמסקינן ליה למימר כל דאליס גבר וכן כתב הר"ף ז"ל בהלכותיו, ולא מחזור דהא אמרינן לקמן (ל"ה א') דלא אמרינן כל דאליס גבר אלא כל היכא דאיכא למיקם עליה דמילתא והכא ודאי כיון דאיכא עדים ועדים ליכא למיקם עלה דמילתא, לפיכך נראה כפירוש ר"ח ז"ל דהב"ע כגין שמתחלה היתה ביד ראובן והביא שמעון עדים שהיתה של אבותיו וסלקנו ממנה ראובן והורדנו בה שמעון ולפיכך כיון שמתחלה היתה ביד ראובן אלא שמחמת שלא מצא עדי אבות סלקנהו והורדנו בה שמעון עכשו שמצא מסלקינן שמעון ומחזירין אותה לראובן שהרי אלו מתחלה הביאם היה הדין נותן שישאר הקרקע ביד ראובן כיון שהיה עומד בתוכו, וכן מוכיח בירושלמי דהאי עובדא הכי הוה דגרסינן התם ראובן היה אוכל שדה בחזקת שהיא שלו והביא שמעון עדים שמת אביו מתוכה מפקין מן ראובן ויהיבין לשמעון הלך ראובן והביא עדים שלא (68:01/2020nm) מתוכה אמר רב נחמן בר יעקב אנן אפקוניה ואנן אהדינן אלמא דכשהיתה מוחזקת ביד ראובן עסיקין.

ולענין פסק הלכה ק"ל כרב נחמן דאע"ג דאיתכחש באכילתה באבהתא לא איתכחוש, וכיון שכן כ"ש דק"ל כרב הונא דזו באה בפני

* אפשר שחסר כאן, אינן יש לפרש שחזרו על דברי הר"י מיגש, ודוחה דאף אם נימא דמגו לאפוקי ממונא לא אמרינן, מ"מ הכא שאני כיון שמחזיק שטר, ועי' בפי' הר"ן על הרי"ף סודיה א"ל רב יוסף.